

žiseři, umělci i vedoucí výroby učili.

Předností našich filmových festivalů pracujících je, že se jich zúčastňují nejen dělničtí porotci, široká obec diváků, ale i filmoví pracovníci a umělci jak naši, tak i z ostatních lidově demokratických států a pokrokoví umělci z ostatních zemí.

Nové, lidové umění musí hledat nové cesty a nové vyjadřovací metody. Toto nové umění není určeno pro úzké kruhy privilegovaných tříd, je určeno pro lid a národ.

Nemůže být tvořeno individuálně v uzavřených sektářských kroužcích, musí být tvořeno kolektivní prací.

Průkopníkem na těchto nových cestách filmového umění jsou filmoví pracovníci SSSR, jejichž výkony byly též na II. filmovém festivalu pracujících v Gottwaldově po zásluze oceněny třemi prvními cenami.

U příležitosti filmového festivalu pracujících byla předvedena i zdramatizovaná hra *Vstanou noví bojovníci*. Porota mi při této příležitosti vyslovila uznání za napsání námětu. Myslím, že odměna v tomto případě nepatří mně. Patří celému kolektivu Divadla pracujících v Gottwaldově. Patří stejně soudruhu Jaroslavu Nezvalovi za dramaturgii, soudruhu Dalíkovi za režii i všem účinkujícím hercům a ostatním spolupracovníkům.

Patří i široké obci pracovníků v Gottwaldově, kteří při zkouškách hry posuzovali, svoje úsudky pronášeli a při zdramatizování a tvoření hry napomáhali.

Celý festival má ráz dnešní doby. Je to doba budování nové společnosti. Celá řada akcí s festivalem spojených byla této budovatelské práci zasvěcena a na ni zaměřena.

Festival je výrazem našeho budování. Je výrazem rozvoje našeho plánování i splnění naší pětiletky. Marně se naši nepřátelé za hranicemi utěšují novými nadějemi na naše ztroskotání a na náš bankrot.

Nedočkají se. My půjdeme kupředu. Překonáme a odstraníme všechny překážky. Společnou prací i svépomocí odstraníme i všechny nedostatky a chyby. Nezastíráme si nikterak, že je ještě na mnohých místech máme. Nám ale denně a na všech stranách vyvstávají noví bojovníci. Dokázala to nejlépe gottwaldovská mládež svým krásným vystoupením při zahájení dnešního večera.

Pod vítězně vlajícími prapory socialismu, které dnes naše mládež zde rozvinula, pod vedením naší komunistické strany socialistickou republiku vybudujeme!

CESTA K DALŠÍMU IDEOVÉMU A UMĚLECKÉMU ROZVOJI ČESKOSLOVENSKÉHO FILMU

Usnesení předsednictva ÚV KSČ
(duben 1950)

Předsednictvo ústředního výboru Komunistické strany Československa se zabývalo tvůrčími problémy našeho filmu a dospělo k těmto závěrům, jež mají být hlavní kulturně politickou směrnicí pro čs. kinematografii v tomto období:

Náš film je svým masovým rozšířením povolán k tomu, aby úspěšně plnil veliké a čestné výchovné poslání, jež mu ukládá naše lidově demokratická republika, spějící pod vedením KSČ k socialismu. Po vzoru velkého sovětského filmu má sehrát československý film důležitou úlohu při výchově nového, uvědomělého občana republiky, obětavého budovatele socialismu, milujícího horoucně svou svobodnou vlast a odhodlaného bránit ji kdykoliv proti útokům nepřátel, spjatého nezníčitelnými hlubokými pouty přátelství a lásky s národy SSSR, zeměmi lidových demokracií a pokrokovými silami celého světa.

Aby československý film se mohl takovou mocnou výchovnou silou opravdu stát, musí své velké myšlenky vyjadřovat ideologicky jasně a také umělecky přesvědčivě, musí být pravdivý a poutavý, hluboce lidský a srozumitelný, musí strhovat a dojímat nejširší vrstvy našeho lidu, uchvacovat srdce a mysli diváků, naplňovat je optimismem a vírou ve vítězství tábora míru a demokracie a získávat všechny poctivé občany republiky pro uskutečňování velkých ideálů socialismu.

Příkladem této vysoké ideovosti, stranickosti a uměleckého mistrovství jsou sovětské filmy, které ukazují bohatství socialistického života, jsou zrcadlem smýšlení sovětského člověka, upevňují morálně politickou jednotu lidu a mobilizují jej k soustředěnému úsilí za dosažení komunismu. Tyto vlastnosti získaly sovětskému filmu lásku a obdiv pracujících celého světa a zvláště pak našeho lidu, jemuž se sovětské filmy staly velkým pomocníkem při výstavbě socialismu.

I náš film dosáhl významných úspěchů v úsilí ukázat revoluční minulost našeho národa, statečný boj lidu za svobodu a jeho úspěchy i těžkosti při budování nového řádu, jak dosvědčují četné úspěšně

a naším lidem vděčně přijaté filmy, jako např. *Siréna*, *Jan Roháč z Dubé*, *Němá barikáda*, *Vzbouření na vsi* aj. Vedle těchto úspěchů zaznamenává náš film i závažné nedostatky. Hlavní nedostatky se projevují v tom, že se nevymanil ještě z bezideové rutiny filmu předmnichovského, z poklonkování před úpadkovým filmem západním, že ještě oběma rukama nesáhl po všem novém, co přináší výstavba socialismu v našem životě veřejném, hospodářském i kulturním i ve vztazích mezi lidmi v oblasti ideové a morální. Naši filmoví pracovníci nаноze podceňují dosud výchovné poslání filmu, projevující se tendence bezideovosti a političnosti, pokusy o únik od problémů současnosti a také zbytky formalismu. Na druhé straně ovšem je třeba vidět i sklon k zjednodušování složitých otázek současného vývoje, schematicismus, který jde na úkor umělecké pravdivosti a účinnosti filmů.

Abyste úspěchy našeho filmu mohly být dále rozšiřovány a nedostatky odstraňovány, aby se stal nezbytným a oblíbeným pomocníkem a učitelem našemu lidu, musí být ještě více než dosud vyzvednuty a v praxi do důsledků uplatněny zásady ideovosti a aktuálnosti, jejichž rovnocennou, nezbytnou a neodlučitelnou součástí je mistrovská umělecká forma filmového díla.

Ideovost, stranickost a aktuálnost spočívají v tom, že bude zobrazována nesmírná mnohotvárnost naší současnosti, bohatství dějů, myšlenek a citů, jimiž dnes žije náš člověk, přičemž látka má být zpracována tak, aby divák chápal správně smysl naší cesty k socialismu, aby pochopil, že pětiletka, přestavba našeho hospodářství v průmyslu i v zemědělství, jsou prostředkem k dosažení šťastného a plného života pro všechny poctivé pracující lidi. Pod tímto zorným úhlem mají být umělecky zobrazovány hlavní problémy současného období, úloha ČSR ve světové frontě míru, vedené SSSR, myšlenka přátelského soužití národů, nový poměr naší dělnické třídy k práci, projevující se v údernictví a socialistickém soutěžení, její heroismus při výstavbě našeho hospodářství a při mnohostranné práci na rozkvětu naší vlasti, přechod k družstevní zemědělské výrobě a přeměna vesnice na cestě k socialismu, svazek dělníků a drobných a středních zemědělců, spojitost práce dělníků v průmyslu se zvyšováním životní úrovně všeho lidu a zvláště venkova, otázky poměru ke společenskému vlastnictví, boj s třídním nepřítelem, práce a úloha národních výborů, nového soudnictví a všech jiných orgánů lidu, práce a nový život mládeže, problémy inteligence z dělnické třídy, pomoc vědy pracujícím, otázky školy a vůbec kulturních přeměn v našem státě, zvláště na závodech a na vesnici, pomoc SSSR a vděčnost i láska našich občanů k našemu osvoboditeli, život a vůdčí úloha strany, mezinárodní solidarita atd.

Všechny tyto problémy, které je třeba brát nikoliv ze schematic-

kých pouček, ale ze skutečného života, je nutno ukázat jak v celkovém rámci velkých historických událostí, tak i konkrétně na individuálních osudech lidí, na osobních konfliktech, společensky podmíněných, odkrýt názorným způsobem, jak zostrující se třídní boj se odehrává i v člověku, jak v tomto boji se zaostalými předsudky a buržoazními názory a návyky se prosazuje nová socialistická mravnost, nový vztah jednotlivce ke kolektivu a lidí navzájem. V úsilí o zobrazení živého člověka, jeho práce i soukromého života, se musí náš film oprostít od vši schematicnosti, která zplošťuje mnohotvárnost skutečnosti, ubírá filmovému dílu jeho uměleckou výraznost a pravdivost, a tím zmenšuje jeho účinnost. Rovněž tak zdůrazňujeme požadavek, aby socialistická tendence filmu rostla ze samotného uměleckého díla a byla jeho přesvědčivou organickou složkou. Filmy, obírající se současností, musí spolu s celým rozsahem a velikostí společenských proměn ukázat život nově vyrůstajících hrdinů, jejich city a myšlenky, příklad předních lidí naší doby v průmyslu, zemědělství, ve vědě, kultuře: zobrazit, jak tito lidé, přetvářející skutečnost, přetvářejí touto prací i sami sebe. Aktuálnost našeho filmu chápeme v celé šířce v tomto smyslu, že každý film má mluvit k dnešnímu divákovi, pomáhat mu v jeho životě, vychovávat ho. Takto chápaný požadavek aktuálnosti vymezuje také správné zaměření a poslání historického filmu, který nesmí být proto ani pokusem o únik ze současné problematiky, ani samoučelným zobrazením určitého úseku nebo postavy dějin. Naopak, historický film musí mluvit k dnešnímu divákovi blízko a srozumitelnou řečí o těch myšlenkách, jež jsou součástí života a duševního bohatství dnešních lidí i idejí, za něž bojoval náš lid v minulosti a které uskutečňuje dnes a které jej i do budoucna posilují. V historických filmech mají být zobrazeny jednak revoluční pokrokové tradice našeho národa, ztělesněné především v husitském hnutí, a jednak má být zobrazen boj dělnické třídy proti kapitalismu a slavná úloha, kterou v tomto boji sehrála komunistická strana, iniciátorka tohoto vítězného dějinného zápasu, jakož i rozhodný vliv Říjnové revoluce a Sovětského svazu na rozmach a úspěchy toho boje.

V celkovém tematickém plánu má být však zachován takový poměr, aby převážná většina filmů byla věnována současným problémům výstavby socialismu, přičemž daleko větší pozornost než dosud musí být věnována filmům s tematikou přeměny naší vesnice. Nesmí se také zapomínat na politicky vysoce důležitou úlohu filmu, kterou může vykonávat při převýchově a ideologickém ovlivnění středních vrstev vůbec, čehož předpokladem ovšem je nikoliv přizpůsobení se, nýbrž boj proti jejich ideologii, vedený ale takovým způsobem, že vychází z daného stavu uvědomění a pomáhá postupnému přerodu těchto lidí.

Výchovnému poslání našeho filmu významně pomohou ideově i umělecky hodnotné veselohry, které se však v žádném případě nesmí stát jen zábavnou apolitickou podívanou, nýbrž mají být ostrou politickou zbraní, zesměšňující zbytky buržoazních názorů a návyků a vyzvedající přitom pozitivní veselé a optimistické rysy současnosti. Tento optimistický duch nemá být omezen jen na veseloherní filmy, nýbrž má prostupovat naši filmovou tvorbu jako podstatný rys nastupující dělnické vítězné třídy, již patří budoucnost.

Naši filmoví pracovníci musí věnovat zvýšenou pozornost i ostatním druhům filmu, zvláště pak filmu vědeckopopulárnímu, filmu pro děti a dokumentárnímu, aby tak film dával co nejbohatší obraz dneška i minulosti. Za tím účelem připravuje se reorganizace těchto úseků filmové tvorby a výroby.

Dobrá ideová úroveň je samozřejmě nemyslitelná bez rovnocenně vyspělé umělecké úrovně, bez níž není možné znázornit dramatickosti a strhující elán socialistické výstavby.

Základní tvůrčí metodou našeho filmu je metoda socialistického realismu, přičemž se filmová tvorba musí vyhýbat všem úskalím naturalistického a statického popisu skutečností a vulgarizaci umělecké tvorby.

Splnění těchto tvůrčích úkolů má být zajištěno reorganizací Filmové rady a filmové dramaturgie. Filmová rada je orgánem odpovědným ministru informací a osvěty. Spolupracuje úzce s generálním ředitelstvím Čs. státního filmu, s ústředním ředitelstvím výroby a kolektivním vedením ústřední dramaturgie Čs. státního filmu, jež jsou povinny řídit se rozhodnutím Filmové rady ve věcech ideologické, politické a umělecké linie filmové tvorby a její tematiky.

Filmová dramaturgie má pracovat jako orgán Čs. státního filmu, který bude pomáhat autorům ve zpracování scénáře, sledovat práci při natáčení filmu, bude trvale a každodenně pomáhat tvůrčím kolektivům i jednotlivým pracovníkům a bude kontrolovat jejich práci.

Aby byl rozšířen počet povídek a scénářů, musí být získáni pro filmovou tvorbu naši nejlepší spisovatelé a dramatici. K zajištění toho se doporučuje zřídit při Svazu čs. spisovatelů filmovou komisi, která bude podnětně dbát o to, aby spisovatelé psali nejkvalitnější, ideově a umělecky vysoce hodnotné filmové povídky a scénáře.

Významnou úlohou našeho filmu je rozvíjení filmové tvorby a výroby na Slovensku. České filmové výrobě a všem českým filmovým pracovníkům připadá tu čestná úloha poskytovat všestrannou bratrskou pomoc rodící se slovenské filmové výrobě. Zvláště jde o vybudování potřebných technických zařízení na Slovensku, o školení kádrů a slovenských filmových pracovníků, o výpomoc českých filmových odborníků při zhotovování slovenských filmů apod.

Tato opatření, směřující k dalšímu rozvoji našeho filmového umění, mají vytvořit pracovní základnu, na níž se spojí ve společné práci všichni pracovníci filmu, kteří chtějí poctivě sloužit naší lidové demokratické republice. Tato společná práce vyžaduje osvědčených a zkušených pracovníků, kteří by usilovali o překonání praktikismu, rutinérství a sklonu k formalismu a osvojili si marxisticko-leninský světový názor a metodu socialistického realismu ve své umělecké tvorbě. U začínajících pracovníků ve filmu je třeba překonat podceňování odborných znalostí filmové tvorby a věst je k tomu, aby si soustavně osvojovali odbornou kvalifikaci a dbali zkušeností zasloužilých filmových pracovníků. Tato spolupráce, která předpokládá likvidaci jakýchkoliv generačních rozporů, může se vytvořit a upevňovat jen na základě upřímné a otevřené kritiky a sebekritiky a zbavení se konkurenčních návyků. Největší pozornost je třeba věnovat výběru a školení nových talentovaných pracovníků pro filmovou práci a také ideovému i odbornému školení těch, kdož ve filmu již pracují, čemuž musí sloužit stálá škola a internátní kursy, jež budou státním filmem zřízeny. Především je nutno směle vyzdvihnout a vychovávat nové nadané režiséry, scenaristy a herce, dále pak přikročit k reorganizaci filmové fakulty AMU tak, aby v praktické spolupráci s filmovou výrobou byly tak vychovávány nové kádry tvůrčích pracovníků ve filmu.

Současně s přebudováním tvůrčí práce našeho filmu je třeba učinit opatření i v oblasti distribuce filmů tak, aby byl ulehčen přístup statisíců nových lidových diváků. To znamená zaměření naší sítě kin na dělnické čtvrti, závodní kluby atd. a proniknutí filmu i do nejzapadlejších vsí. To znamená dále takovou distribuční politiku, která dovede získávat a vychovávat diváky především našimi novými filmy, jakož i filmy sovětskými i filmy lidově demokratických států, přičemž je vážným úkolem strany, jakož i masových organizací, orgánů státní osvětové péče i školní správy, aby se soustavně staraly o masovou návštěvu československých, sovětských i všech druhých pokrokových filmů. Je třeba provést účelné zásahy v distribučním úseku státní filmové správy.

Naše vlast pod vedením Klementa Gottwalda vykročila směle vpřed k vybudování socialismu. Filmoví pracovníci mají v tomto díle velkou odpovědnost. Jejich díla zhlédnou dnes milióny občanů republiky od průmyslových městských středisk až po vzdálené malé vesničky. Proto musí vynaložit všechny své síly k tomu, aby dali lidu přesvědčivá umělecká díla vysoké ideové a umělecké hodnoty, která budou lidem milována a oblíbena, jimž bude rozuměno a která se stanou nezbytnou potřebou každodenního života a pomocníkem, učitelem a rádcem při jeho přestavbě.